

גידול עגלות לגיל ומשקל אופטימליים

עופר קרול – החקלאית

מעובד לפי Greg Bethard & M.L. McGilliard; 1999 MID-SOUTH RUMINANT NUTRITION CONFERENCE; Dallas, USA

בקבוצת מבכירות בעלות כושר תחרות טוב יותר עם הפרות הבוגרות מאשר העגלה הקטנה ויתכן פשוט כי העגלה הגדולה ולא שמנה יש לה מערכת משולבת טובה יותר של צריכת מזון ועטין לייצור מרבי.

יש להימנע מהשמנה ובעיקר בתקופה הקריטית של תחילת הבגרות המינית והתפתחות העטין, כמו גם בסוף ההריון שאז אין להעביר את העגלות למנת היבשות, אלא בשלושת השבועות האחרונים שלפני ההמלטה ולא לפני כן.

גובה העגלה: על מנת להבטיח איזון נכון של גודל העגלה (משקל) והמצב הגופני יש לשים לב לגובה, אשר אמור להגיע לקראת ההמלטה לכדי 138–140 ס"מ (כפי שדיווחנו ב'משק הבקר והחלב' 268, עמודים 31–32 מתוך העבודה שהוצגה עוד בפברואר 1997).

גיל העגלה: ניסויים רבים שנערכו במקומות שונים מראים, כי התחום האופטימלי לגיל בהמלטה ראשונה נע בין 23 ל-26 חודש. המלטה "מוקדמת" מקדמת את ההכנסות ואילו המלטה "מאוחרת" מגדילה את הוצאות הגידול. בהערכות מעבודה שנעשתה בוויסקונסין, כל חודש איחור מעל 24 חודש להמלטה ראשונה מגדיל את הוצאות גידול העגלה בכ-50\$. עדר סטטי יכול להסתפק ב-0.8 עגלה לפרה וזאת בתנאי שגיל ההמלטה הממוצע קרוב ל-24–25 חודש. כל הארכה של תקופת הגידול לגילים מבוגרים יותר מצריכה אחזקה של מספר עגלות רב יותר, שזאת מטלה כלכלית כבדה ויש להימנע ממנה. סקר שנעשה באוהיו מצא, כי לעגלות שהמליטו בגיל ממוצע של 25 חודש היתה תוחלת חיים יצרנית גבוהה מאלה שהיו בגיל צעיר ו/או בוגר יותר בהמלטה הראשונה.

המדיניות, או הממשק שנבחרו לגידול העגלות יש להם השפעה כלכלית רבה ביותר על עדר החלב. העגלה לא מייצרת הכנסה – מעט מאד בגידול למכירה – אלא לאחר ההמלטה ותחילת ייצור החלב.

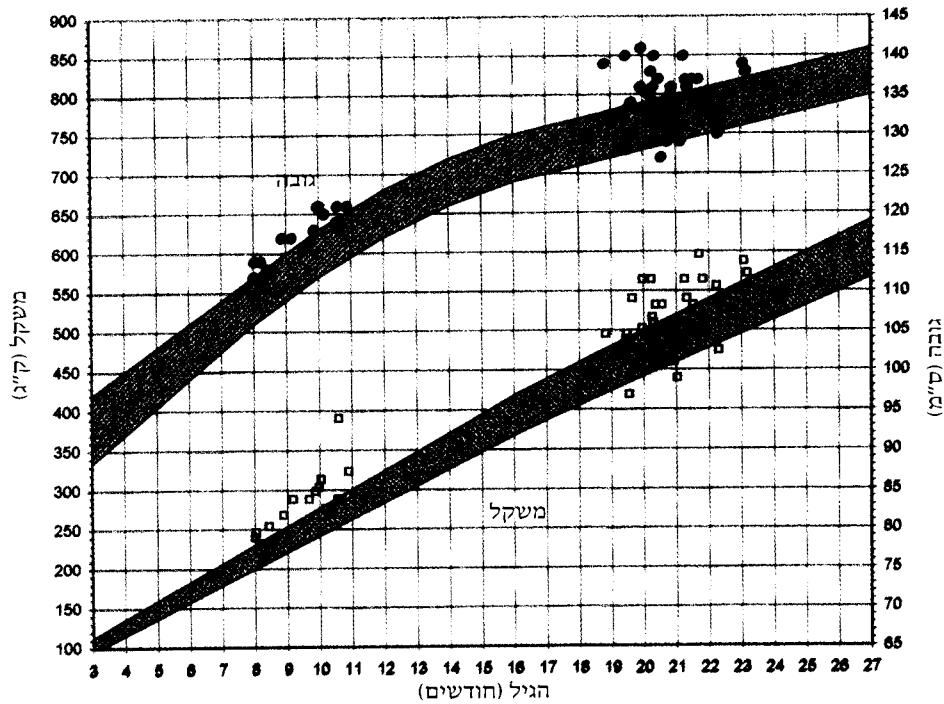
ההוצאה היומית למזון בלבד בגידול העגלה מהווה כ-30% מההוצאה היומית למזון של הפרה הבוגרת וזה עוד לפני חישוב ההוצאה למבנים, עבודה, חומרים, תמותה ועוד.

המטרה היא, גידול עגלה לפרת חלב עתירת תנובה במינימום הוצאות בתהליך הגידול. שנים רבות בחנו את העגלות רק דרך ההוצאה. היום אנחנו בשלים לבחון את ההוצאה ביחס להכנסה הצפויה ולכן, חובה להגדיר את העגלה היעילה, להתמקד בה ולראות את ההוצאה כהשקעה ולבחון אותה ככזאת.

גודל העגלה: רוב העבודות והמומחים הפועלים היום ממליצים על עגלה במשקל ממוצע של 600 עד 630 ק"ג 14 יום לפני ההמלטה (560–580 ק"ג 7 ימים לאחר ההמלטה). נמצא כי עגלות במשקלים נמוכים מ-500 ק"ג לאחר ההמלטה הניבו משמעותית פחות חלב. חוקרים רבים טוענים היום, כי המשקל בהמלטה מהווה מדד נכון יותר לקביעת מועד ההמלטה, מאשר הגיל בזמן ההמלטה. מן הראוי להדגיש ולציין, כי משקל גבוה כמומלץ כאן אינו המלצה לעגלות שמנות, חלילה. נמצא כי עגלות שהגיעו להמלטה במצב גופני גבוה מ-3.5 נפגעו מאד בתנובה והיו גם רגישות יותר לתחלואה מטבולית.

עגלה גדולה תניב יותר חלב מעגלה קטנה. יתכן שההסבר לכך נמצא בזה, שאין יותר הוצאת מזון לגדילה בין ההמלטה הראשונה לשנייה, מאחר שהעגלה הגדולה קרובה כבר בתחלובתה הראשונה למשקלה הסופי. יתכן שהעגלה הגדולה, כאשר היא לא נמצאת

דוגמה של מדידת עגלות (99-07-30).

° מדידת העגלות שבדוגמה לעיל בוצעה ברפת מסילות; המדדים שבתרשים הם לפי שיטת אוניברסיטת פנסילבניה, ארה"ב כפי שעובדה על ידי "החקלאית"

אבל במינון מוקצב של כ-10 ק"ג חומר יבש ליום עד המעבר לקבוצת ההכנה כ-3 שבועות לפני ההמטה.

משטר ההזנה המוצע כאן אינו בהכרח הזול ביותר. אבל כאמור למעלה, המלטה בגיל ובמשקל הרצוי תוך שמירה על מספר העגלות הדרוש לתחלופה ולא מעבר לכך, אלה הדברים שיתרמו למירב ההכנסה וחבל יהיה לפגוע בהם למען חסכון זמני שהשפעתו במקרים רבים לא רצויה.

במשקים רבים קיימת בעיה של שאריות ממזון החולבות. ניתן לשלב שאריות כחלק ממנת העגלות, אבל תוך צמצומן למינימום, הערכת ערכן המזין ושילובן במנה תוך התחשבות, ולא באקראי.

גידול עגלות, זאת השקעה וככל השקעה יש לעשותה בהקפדה ובדיקנות למען שלא תרד לטמיון ותביא את מירב הרווח הצפוי.

משטר ההזנה: חסכון במזון יכול למנוע מאתנו להשיג את המטרה כמו שבזבוז עולה ממון רב, כך גם חסכון שלא במקומו. מזון עתיר חלבון ואנרגיה כתערובת או בליל יונקים חשוב שינתן חופשי וטרי יום יום, אבל לא מעבר לגיל של 4 חודשים. בליל חולבות מדולל בכ-1 ק"ג חציר קטניות משובח כבר מהגמילה ועד גיל 6 חודשים יהיה מעבר הדרגתי טוב בדרך לירידה הדרגתית ברמת ההזנה. בליל מיוחד לקבוצת גיל 7 עד 11 חודש תרומתו רבה ביותר (כ-60% מזון גס, 15.5% חלבון ו-1.4 א"טו). יתרון רב למניעה של בעיות רגליים והשפעה טובה על שמירת הגדילה ללא השמנה יהיה לשילוב של קטניות במנה (קש אפונה, בוטנים וכדומה יכולים להיות מענה טוב). בליל עגלות המכיל כ-13.5% חלבון ו-1.32-1.3 א"טו עם כ-60% מזון גס (גם כאן מעט קטניות עשויה להועיל) יינתן חופשי עד לבדיקת הריון ואותו הבליל,